

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
GIANNINO CARUANA DEMAJO**

Seduta tat-30 ta' Gunju, 2009

Citazzjoni Numru. 934/2001/1

Gabriel u martu Josephine sive Ġużeppa Parnis

Versus

Joseph u martu Giovanna Cucciardi

Din hija kawża b'rikonvenzjoni; l-atturi qegħdin jitolbu r-radd ta' flus u ħwejjeg oħra depożitati għand il-konvenuti waqt illi l-konvenuti qegħdin jitolbu l-ħlas ta' kumpens għal servigi.

L-atturi jgħidu illi huma kienu, f'okkażjonijiet differenti, iddepożitaw għand il-konvenuti s-somma ta' tlitt elef u mitt lira (Lm3,100) – daqs sebat elef, mitejn u wieħed u għoxrin euro u sitt ċenteżmi (€7,221.06) – b'kollox, li wara tqiegħdu f'kont fil-fergħa ta' Hal Qormi ta' *Bank of Valletta p.l.c.* f'isem il-konvenuti; l-atturi jgħidu wkoll illi l-konvenuti għandhom f'idejhom ħwejjeg tad-deheb u ġawhar li huma tal-atturi. Billi l-konvenuti ma ridux iroddulhom dawn il-flus u ħwejjeg, l-atturi fetħu din il-kawża u qegħdin jitolbu illi l-qorti tikkundanna lill-konvenuti:

1. iroddulhom is-somma ta' tlitt elef u mitt lira (Lm3,100) – daqs sebat elef, mitejn u wieħed u għoxrin euro u sitt ċenteżmi (€7,221.06) – li giet depożitata għandhom; u

2. iroddulhom ukoll il-ħwejjeġ tad-deheb li jinsabu f'idejhom, fosthom sett tal-ġawhar, imsielet, labar, żewġ ċrieket, ġizirana, brazzulettta u arloġġ tal-idejn, u, jekk jonqsu milli jagħmlu dan, iħallsuhom daqskemm jiswew fi flus.

L-atturi qegħdin jitolbu wkoll l-imgħaxijiet u l-ispejjeż, fosthom dawk ta' żewġ ittri bonarji u ta' ittra ufficjali tas-16 ta' Marzu 2001.

Il-konvenuti ressqu dawn l-eċċezzjonijiet:

1. it-talbiet tal-atturi għandhom jiġu miċħuda bl-ispejjeż għax:

a. l-atturi qatt ma iddepożitaw flus għand il-konvenuti;

b. l-atturi qatt ma iddepożitaw ħwejjeġ tad-deheb għand il-konvenuti; u

2. il-konvenuti irrendew servigi lill-atturi bil-patt taċitu li jingħataw kumpens għal dawn is-servigi.

Il-konvenuti, billi xtaqu jinqdew bil-proċeduri mibdija mill-atturi biex iressqu l-kontro-talbiet tagħhom, għax, *inter alia*, "l-iskop tal-kontro-talba huwa li jpaċi l-kreditu mitlub mill-atturi", komplew fissru illi huma irrendew servigi lill-atturi għal tliet snin "bl-intiża" illi jingħataw kumpens xieraq. Għalhekk b'rikonvenzjoni talbu illi l-qorti:

1. tgħid illi l-konvenuti irrendew servigi lill-atturi u għalhekk l-atturi għandhom jagħtuhom daqskemm jiswew dawk is-servigi;

2. tillikwida l-kumpens li jmiss lill-konvenuti u tikkundanna lill-atturi jħallsu s-somma hekk likwidata flimkien mal-ispejjeż u l-imgħax.

Għall-kontro-talbiet tal-konvenuti l-atturi ressqu dawn l-eċċezzjonijiet:

1. il-kontro-talbiet tal-konvenuti għal tpaċija mal-kreditu pretiż mill-atturi jiswew daqs ammissjoni illi l-konvenuti tassew għandhom jagħtu lill-atturi, għax "talba għal tpaċija neċessarjament timplika li hemm tnejn min-nies li huma debituri lejn xulxin"; u

2. il-kontro-talbiet għandhom jiġu miċħuda bl-ispejjeż għax:

a. tpaċija tista' ssir biss fejn id-djun huma likwidi u ċerti, waqt illi fir-rikonvenzjoni l-konvenuti qegħdin jitolbu likwidazzjoni ta' dak li jgħidu li jmiss lilhom;

b. tpaċija ma ssirx meta qiegħed jintalab ir-radd ta' depożitu; u

c. l-atturi għa' hallsu lill-konvenuti kumpens xieraq u għalhekk ma għandhom jagħtu xejn aktar għas-serviġi. B'sentenza mogħtija fit-22 ta' Marzu 2002 din il-qorti laqgħet l-ewwel eċċezzjoni tal-atturi għall-kontro-talba tal-konvenuti u iddikjarat illi "bl-istess kontro-talba u konsegwenti talba għal tpaċija l-konvenuti stess ċaħdu l-ewwel eċċezzjoni tagħhom u fl-istess ħin ammettew it-talbiet attriċi". Il-konvenuti appellaw minn din is-sentenza li iżda kienet imwettqa b'sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Appell fis-16 t'April 2004.

Din il-qorti għalhekk tifhem illi għandha tilqa' t-talbiet tal-atturi kif magħmula, u sejra issa tgħaddi biex tqis il-kontro-talba. Qabel ma nidħlu fil-meritu tal-kontro-talba, iżda, irridu nqisu ż-żewġ eċċezzjonijiet preliminari li ressqu l-atturi dwar il-proponibilità tar-rikonvenzjoni.

Ir-rabta bejn it-talbiet tal-atturi u l-kontro-talbiet tal-konvenuti – rabta li hija meħtieġa biex tkun tista' ssir rikonvenzjoni – hija t-tpaċija li għandha sseħħ jekk jintlaqgħu kemm it-talbiet tal-atturi kif ukoll il-kontro-talbiet tal-konvenuti. L-ewwel eċċezzjoni preliminari tal-atturi tgħid illi ma jistax ikun hemm dik ir-rabta billi tpaċija sseħħ biss bejn żewġ idjun illi jkunu t-tnejn likwidi¹, waqt illi d-dejn pretiż mill-konvenuti ma huwiex likwidu, tant illi qegħdin jitolbu l-likwidazzjoni tiegħu permezz tar-rikonvenzjoni.

Din l-eċċezzjoni fil-fehma tal-qorti ma hijjex tajba.

Biex tista' ssir rikonvenzjoni l-kontro-talba trid tkun hekk li, jekk tintlaqa', l-effett tagħha jkun it-tpaċija mal-kreditu pretiż. Fil-każ tallum, jekk tintlaqa' l-kontro-talba ssir il-likwidazzjoni tal-kreditu pretiż mill-konvenuti, u hekk kemm il-kreditu tal-atturi kif ukoll dak tal-konvenuti jkunu likwidi u t-tpaċija tkun tista' sseħħ.

Din l-eċċezzjoni hija għalhekk miċħuda.

¹ Art. 1198(1), Kod. Ċiv.

It-tieni eċċezzjoni preliminari kontra r-rikonvenzjoni tgħid illi f'kull każ it-tpaċija ma tistax isseħħ minħabba f'dak li jgħid u jrid l-art. 1199 tal-Kodiċi Ċivili:

1199. It-tpaċija ssir, tkun xi tkun il-kawża tad-dejn il-wieħed jew l-ieħor, minbarra minn fil-każijiet li ġejjin:

... ..

(b) meta jintalab ir-radd ta' depożitu inkella ta' self ta' l-użu jew kommodat;

Din l-eċċezzjoni hija tajba.

Din id-dispożizzjoni tal-liġi hija mibnija fuq il-*fiducia* li fuqha huwa msejjes il-kuntratt ta' depożitu, u li żżomm lid-depożitarju milli jirrifjuta li jrodd il-ħaġa fdata f'idejh². Id-depożitu irregolari, bħal ma huwa d-depożitu ta' flus, għalkemm regolat mil-liġijiet dwar il-mutwu, xorta jitqies depożitu³, u l-liġi ma tagħmilx distinzjoni, għall-għanijiet tal-art. 1199(b), bejn depożitu regolari jew irregolari⁴. Tassew, li kieku din id-dispożizzjoni kienet tgħodd biss għal depożitu regolari, kienet tkun żejda, billi ħwejjeġ mogħtija b'depożitu regolari ma jitqisux fungibbli, u f'ebda każ ma tista' sseħħ tpaċija meta d-djun jew wieħed minnhom ikunu ta' ħwejjeġ li ma jkunux fungibbli⁵.

Ladarba, għal din ir-raġuni, it-tpaċija ma tistax isseħħ, tonqos ir-rabta bejn il-kreditu tal-atturi u dak pretiż mill-konvenuti li setgħet tillegittima r-rikonvenzjoni. Dan ma jfissirx illi l-kontro-talba għandha tiġi definitivament miċħuda; ifisser biss li ma setgħetx issir b'rikonvenzjoni u illi l-atturi għandhom jinħelsu mill-ħarsien tal-ġudizzju relativ.

Il-qorti għalhekk taqta' l-kawża billi tilqa' t-talbiet tal-atturi u tikkundanna lill-konvenuti minnufih iroddu lill-atturi s-somma ta' sebat elef, mitejn u wieħed u għoxrin euro u sitt ċenteżmi (€7,221.06), flimkien mal-imgħaxijiet relattivi minn meta saret b'att ġudizzjarju talba għall-ħlas sa meta jsir il-ħlas, u tikkundannahom ukoll iroddu l-ħwejjeġ tad-deheb u ġawhar imsemmija fiċ-ċitazzjoni; tilqa' l-eċċezzjoni tal-atturi kontra r-rikonvenzjoni u għalhekk teħles lill-atturi mill-ħarsien tal-ġudizzju relativ.

² Ara Baudry-Lacantinerie e Barde, *Delle Obbligazioni*, Vol. III, § 1156.

³ Art. 1894, Kod. Ċiv.

⁴ Kontra, ara Baudry-Lacantinerie e Wahl, *Della Società, del Mutuo, del Deposito*, § 1117.

⁵ Art. 1197(1), Kod. Ċiv.

Kopja Informali ta' Sentenza

L-ispejjeż kollha għandhom iħallsuhom il-konvenuti.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----